



# MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701  
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87  
Telefax 070 - 3 18 79 51

**Aan:**

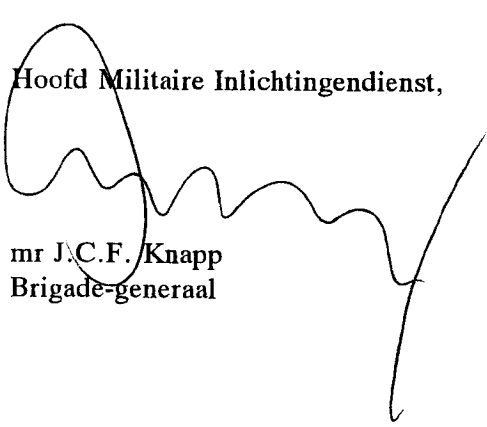
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/1524	29 juni 1995

**Onderwerp:** Joegoslavië: recente ontwikkelingen  
(nr 31/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

  
mr J.C.F. Knapp  
Brigade-generaal

**Bijlagen**  
één (1)

**Bezoekadres**  
Kalvermarkt 28  
's-Gravenhage

**Doorkiesnummer**  
070 - 3 18

**Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden**

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/1524 d.d. 29 juni 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken  
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst  
t.a.v. Dhr. ██████████

Ministerie van Buitenlandse Zaken  
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol ██████████, d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID  
HACIV t.a.v. BCI  
HAI  
HMA  
CIC  
Archief

Bijlagen  
één (1)

Bezoekadres  
Kalvermarkt 28  
's-Gravenhage

Doorkiesnummer  
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden



**MINISTERIE VAN DEFENSIE**  
**MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO**  
Afdeling Inlichtingen

**ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE**

31/95

(Afgesloten 291000B JUN 1995)

**Conclusie/voorzicht**

Er is nog geen indicatie voor compromisbereidheid bij de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina. De Bosnisch-Servische politieke top heeft weliswaar gezinspeeld op mogelijke onderhandelingen, maar op voor de Moslims onaanvaardbare voorwaarden. Bosnische Serviërs hebben de afgelopen dagen, met name naar aanleiding van berichten omtrent Bosnische infiltraties vanuit Srebrenica, opnieuw de neutraliteit van UNPROFOR in twijfel getrokken.

Opperbevelhebber Mladic van de Bosnisch-Servische strijdkrachten heeft verklaard dat de kans op vrede in Bosnië-Herzegovina op korte termijn te verwaarlozen is. Om die reden riep hij de bevolking van de Bosnisch-Servische republiek op zich voor te bereiden op een langdurige oorlog en daarvoor grote economische offers te brengen. Met deze uitspraken hoopt Mladic mogelijk ook kritiek uit de politieke leiding op eventuele nieuwe militaire tegenslagen tegen te gaan.

Op sommige gebieden verbetert de samenwerking tussen Bosnische Kroaten en Moslims. Er blijft echter sprake van onderling wantrouwen.

De Kroatische president Tudjman heeft zichzelf betiteld als "president van alle Kroaten", met inbegrip van (delen van) het Bosnisch-Kroatische gebied. De recente benoeming van een persoonlijke vriend van Tudjman tot Kroatisch vice-premier illustreert de groeiende invloed van een meer radicaal-nationalistische stroming in de Kroatische politiek.

Er is sprake van nieuwe spanningen tussen Kroatië en Slovenië. De kans dat deze tot een gewapend conflict zullen leiden, is echter klein.

**Bosnië-Herzegovina**

Opperbevelhebber Mladic van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) heeft verklaard dat de kans op vrede in Bosnië-Herzegovina op korte termijn te verwaarlozen is. Als belangrijkste reden noemde hij



het feit dat de oorlog het Bosnisch-Servische volk door "buitenlandse krachten" wordt opgedrongen. Om die reden riep hij de bevolking van de Bosnisch-Servische republiek (RS) op zich voor te bereiden op een langdurige oorlog. Hij onderstreepte dat de RS, teneinde de oorlog te winnen, tenminste de helft van de beschikbare hulpbronnen aan de VRS ter beschikking te stellen. Deze uitspraken passen in het kader van de Servische pogingen de verantwoordelijkheid voor het voortduren van de oorlog af te wijzen. De woorden van Mladic dienen echter kennelijk ook als een aansporing aan de bevolking van de RS om zich nieuwe ontberingen te getroosten teneinde het militaire vermogen en de inzetbaarheid van de VRS op peil te houden. Dit kan erop duiden dat de Bosnisch-Servische politieke en/of militaire leiding vreest dat anders tekorten aan mankracht of materieel zullen gaan optreden. Met zijn oproep hoopt Mladic mogelijk ook kritiek uit de politieke leiding op eventuele nieuwe militaire tegenslagen tegen te gaan.

De voorzitter van het parlement van de RS, Krajisnik, heeft gezinspeeld op nieuwe onderhandelingen met de Bosnische regering. Als voorwaarde noemde hij echter dat de Moslims bereid zijn tot territoriale concessies aan de Serviërs. Zoals bekend eist de Bosnische regering dat de RS voorafgaande aan eventuele nieuwe onderhandelingen het voorstel van de Contactgroep voor een territoriale verdeling van Bosnië-Herzegovina aanvaardt. De door Krajisnik genoemde voorwaarde zal dan ook voor de Bosnische leiding onaanvaardbaar zijn. In het verleden hebben Bosnisch-Servische topfunctionarissen herhaaldelijk aangegeven het voorstel van de Contactgroep in zijn huidige vorm onaanvaardbaar te achten, maar bereid te zijn het voorstel te gebruiken als basis voor onderhandelingen. Vooralsnog is er geen indicatie dat er een basis bestaat voor nieuw, vruchtbaar vredesoverleg.

Bosnisch-Servische militairen hebben de afgelopen dagen herhaaldelijk melding gemaakt van Bosnische infiltraties in door de VRS gedomineerd gebied vanuit de enclave Srebrenica. Daarbij zouden militairen van de VRS zijn gedood; zelfs zou een Bosnisch-Servisch dorp vlak buiten de enclave zijn vernietigd en de bewoners zijn omgebracht. De Bosnisch-Servische militaire leiding heeft in verband daarmee scherpe kritiek geuit op UNPROFOR. De VN-vredesmacht zou niet alleen onvoldoende hebben gedaan om Srebrenica te demilitariseren, maar zelfs voedsel en militaire middelen aan de Bosnische regeringsstrijdkrachten (ABiH) hebben geleverd.

Er is geen indicatie dat de genoemde Servische beschuldigingen juist zijn. De mogelijkheden van UNPROFOR om de situatie ter plekke te verifiëren zijn beperkt, omdat de VRS geen UNMO's in haar gebied toelaat en zelfs de toegang van het Nederlandse UNPROFOR-bataljon tot de waarnemingsposten aan de grens van de enclave aanzienlijk beperkt. In het verleden hebben Bosnische Serviërs herhaaldelijk de VN beschuldigd van partijdigheid ten gunste van de ABiH. Denkbaar is dat de VRS zich met de genoemde berichten een rechtvaardiging wil verschaffen voor mogelijke nieuwe operaties in oost-Bosnië. Het is ook mogelijk dat zij met haar uitspraken eerdere infiltratiepogingen van VRS-zijde in het zuidoosten van de enclave wil rechtvaardigen.

Bosnische (Moslim-)media melden dat de Servische president Milosevic onlangs een speciale eenheid naar de Bosnisch-Servische hoofdstad Pale heeft gezonden met als doel de Bosnisch-Servische president Karadzic te vermoorden. De poging daartoe zou echter zijn vrijdeld door leden van



Karadzic's lijfwacht, die op haar beurt twee leden van dit commando zou hebben gedood. Dit bericht kan een poging van de Moslims betreffen om verdere verdeeldheid te zaaien in het Servische kamp. Het is in het licht van de meningsverschillen tussen beide leiders over het in het Bosnische conflict te volgen koers echter zeker niet uitgesloten dat Milosevic zich inderdaad bezint op maatregelen om Karadzic van het toneel te verwijderen. In de visie van Milosevic zou daardoor ook de voorziene vorming van één staat door de Bosnische en Kroatische Serviërs, waarvan Karadzic naar alle waarschijnlijkheid het staatshoofd zou worden, kunnen worden voorkomen. Hoewel er geen reden is om aan te nemen dat Milosevic afstand heeft genomen van de staatkundige vereniging van alle Serviërs, zou een aaneensluiting van Bosnische en Kroatische Serviërs de kansen op opheffing van de internationale sancties tegen "Joegoslavië" verder verkleinen.

Overigens heeft, in navolging van de Bosnisch-Servische minister van Buitenlandse Zaken Buha, ook de Kroatisch-Servische president Martić onlangs (ten overstaan van VN-afgezet Akashi) onderstreept dat de eenwording van de Bosnisch- en Kroatisch-Servische staten een doel op lange termijn is, en dat er geen "overhaaste maatregelen" zullen worden genomen. In dat kader zei Martić dat op korte termijn de benoeming van een nieuwe regering voor de Krajina (onder leiding van Buha's Kroatisch-Servische ambtgenoot Babic) te verwachten is. Nog onlangs had Babic gesteld dat zo'n nieuwe regering feitelijk overbodig is, gezien de op handen zijnde eenwording van de Bosnische en Kroatische Serviërs. Vermoedelijk houdt de opstelling van Martić eveneens verband met het te verwachten verzet van Milosevic tegen eenwording in het huidige stadium.

De burgemeester van Tesanj (bij Maglaj) heeft ten overstaan van leden van de EU-waarnemersmissie in Bosnië-Herzegovina verklaard dat er nauwelijks sprake is van politieke samenwerking tussen Moslims en Kroaten in de stad. De Bosnisch-Kroatische partij HDZ neemt zelden deel aan de zittingen van de gemengde gemeenteraad en treft volgens de betreffende zegsman voorbereidingen om een eigen gemeente te vormen. Ook het (Moslim-)hoofd van politie in Doljani (centraal-Bosnië) heeft verklaard dat hij geen contact heeft met zijn lokale Kroatische ambtgenoot. Er zijn anderzijds ook berichten dat de samenwerking tussen Kroaten en Moslims verbetert. Zo stelt de EU-missie dat de betrekkingen met name op militair gebied zienderogen intensiever worden. Ook is onlangs een vereniging van intellectuelen opgericht om het begrip tussen beide bevolkingsgroepen te verbeteren. De mate van Moslim/Kroatische samenwerking zal echter per plaats variëren. Tesanj kan dus een voorbeeld zijn van een stad waar die samenwerking niet van de grond komt. In het algemeen blijft echter sprake van wantrouwen, dat de onderlinge samenwerking negatief zal blijven beïnvloeden.

#### Kroatië

Tijdens een recent staatsbezoek aan Australië heeft de Kroatische president Tudjman alle in het buitenland levende Kroaten opgeroepen zich weer in Kroatië te vestigen om mee te helpen aan de verdere opbouw van het land. Daarbij onderstreepte Tudjman, die zichzelf betitelde als "president van alle Kroaten", dat de nu nog door Serviërs gedomineerde gebieden op korte termijn zullen worden bevrijd. Opmerkelijk was dat hij die gebieden aanduidde als "17% van het land, ofwel 11% van het soevereine Kroatische gebied". Het verschil tussen beide percentages kan slechts betrekking hebben op de door Kroaten gedomineerde delen van Bosnië-Herzegovina, al lijkt het door Tudjman



genoemde verschil van 6% aan de lage kant. Feitelijk geeft Tudjman met deze woorden aan dat in zijn visie ook "Kroatische" delen van Bosnië-Herzegovina deel uitmaken van het Kroatische gebied. Deze uitspraak kan worden gezien als een nieuwe indicatie dat Tudjman uiteindelijk streeft naar eenwording van alle Kroatische gebieden.

In de "Joegoslavische", maar ook in de Kroatische pers is kritiek geuit op de recente benoeming van een persoonlijk vriend van Tudjman, Misetic, tot Kroatisch vice-premier. Van hem werden eerdere uitspraken geciteerd waarin hij uiting geeft aan zijn afkeer van Serviërs. Zo zou Misetic hebben verklaard dat een kind, nog voor het kan lezen of schrijven, doordrongen moet zijn van haat jegens de Serviërs. Hij zou hebben verklaard dat "iedere Serviër in Kroatië een vijand is". De Kroatische premier Valentic heeft de uitspraken van Misetic inmiddels gebagatelliseerd en gesteld dat de nieuwe vice-premier "eerder nationalistisch dan racistisch" is.

De benoeming van Misetic onderstreept de groeiende invloed van de meer radicaal-nationalistische stroming in de Kroatische politiek. Hoewel Tudjman zelf een middenkoers probeert aan te houden tussen deze stroming en een meer gematigde vleugel in de regeringspartij HDZ, lijkt hij toch onder toenemende invloed van eerstgenoemde stroming te staan. Daardoor nemen de kansen op een (overigens door de Kroatische Serviërs in meerderheid categorisch afgewezen) compromis tussen beide bevolkingsgroepen in Kroatië nog verder af.

De EU-waarnemersmissie in Kroatië heeft een onderzoek uitgevoerd naar de leefomstandigheden van Serviërs die na de recente Kroatische operaties in Sector West zijn achtergebleven. Daaruit blijkt dat er geen sprake is van directe vervolgingen, maar wel van discriminatie. Zo zijn eigendommen van de betreffende Serviërs vernield of gestolen, terwijl de autoriteiten daartegen niet optreden. Water en elektriciteit worden niet aangesloten. Doel van deze passiviteit is volgens het rapport van de EU-missie de betreffende Serviërs te dwingen het betreffende gebied te verlaten. Zoals reeds eerder gemeld, hebben de Kroatische eenheden zich na de verovering van Sector West onthouden van grootschalige vervolgingen van Serviërs. Het streven was erop gericht om ten opzichte van de internationale gemeenschap en de Serviërs in de andere Sectoren te illustreren dat een vreedzame herintegratie van die gebieden in het Kroatische staatsverband in de praktijk mogelijk was. Er waren echter diverse meldingen van incidentele schendingen van de mensenrechten; ook het onderzoek van de EU wijst in die richting. Overigens hebben internationale mensenrechtenorganisaties bevestigd dat, in tegenstelling tot wat van Servische zijde beweerd is, de schendingen in Sector West na de Kroatische verovering "excessief noch systematisch" zijn geweest; vele incidenten kunnen ongetwijfeld worden verklaard als represailles voor soortgelijk gedrag van de Servische autoriteiten ten opzichte van de Kroatische minderheid in de onder hun controle staande gebieden.

De commandant van de Kroatisch-Servische strijdkrachten (SVK) in de omgeving van Knin (Sector Zuid) heeft de VN opgeroepen waarnemers te stationeren in het Dinara-gebergte aan de grens van Bosnië-Herzegovina en Kroatië. Daarmee wil hij vermoedelijk internationale aandacht vragen voor de recente veroveringen in deze sector door Kroatische en Bosnisch-Kroatische eenheden. Daardoor is, zoals reeds eerder gemeld, de Kroatische uitgangspositie voor een eventuele aanval op Knin aanzienlijk



verbeterd. Het verzoek van SVK-zijde is echter opmerkelijk, omdat de (Bosnische én Kroatische) Serviërs tot op heden sterk gekant waren tegen stationering van VN-waarnemers aan de internationaal erkende grenzen van Bosnië-Herzegovina en Kroatië. Zij vreesden dat daardoor de wederzijdse militaire bijstand zou worden belemmerd en de mogelijkheden voor staatkundige vereniging zouden worden beperkt.

Overigens heeft de betreffende commandant tevens gedreigd dat Kroatische steden als Split, Sibenik en Zadar weer onder (artillerie-)vuur zullen worden genomen, tenzij de Kroatische eenheden hun activiteiten in het Dinara-gebergte beëindigen. De voortdurende Servische beschietingen op burgerdoelen in met name Zadar waren in januari 1994 aanleiding voor een relatief grootschalige Kroatische operatie bij de Maslenica-brug, die aanzienlijk Servisch terreinverlies tot gevolg had. Hernieuwde Servische beschietingen op deze en andere doelen zouden ongetwijfeld de Kroatische militair/politieke top stimuleren om de druk op Sector Zuid nog verder op te voeren.

De Sloveense minister van Defensie Kacin heeft aangegeven dat de Sloveense eenheden aan de grens met Kroatië zijn versterkt. Als reden wees Kacin op het feit dat het buurland zich, ondanks het embargo op wapenleveranties, voortdurend militair versterkt. Bovendien stelde Kacin verrast te zijn door een recente Kroatische aanspraak op een bergtop aan de grens, die ten tijde van de Joegoslavische Federatie door het Joegoslavische Volksleger was bezet en sinds de onafhankelijkheid door Kroatië en Slovenië wordt betwist. Nog vorige maand hebben de regeringsleiders van beide landen een poging gedaan de onderlinge disputen bij te leggen. Deze hebben naast de genoemde grenskwestie vooral betrekking op de afbakening van de territoriale wateren in de baai van Piran. De uitspraak van Kacin onderstreept dat er sprake blijft van wantrouwen. Hoewel een gewapend conflict tussen Slovenië en Kroatië op korte termijn onwaarschijnlijk is, zullen de spanningen tussen beide landen vooralsnog aanhouden.